

8. У Стенфорді визначили, чи списують учні більше через ChatGPT. Що про це говорять в Україні. *РБК-Україна*. 18.12.2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/stylar/stenfordi-viznachili-chi-spisuyut-uchni-bilshe-1702656891.html> (дата звернення: 02.04.2025).
9. Українські школярі розповіли, які сервіси ШІ використовують найчастіше й для чого. *РБК-Україна*. 03.02.2024. URL: <https://www.rbc.ua/rus/stylar/ukrayinski-shkolyari-rozpovili-ki-servisi-1706287471.html> (дата звернення: 02.04.2025).
10. ENAI Recommendations on the ethical use of Artificial Intelligence in Education / T. Foltyniek та ін. *International Journal for Educational Integrity*. 2023. Вип. 19. URL: <https://doi.org/10.1007/s40979-023-00133-4>.

Ничипорук Аліна,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник: кандидат філологічних наук, викладач
Вишневська Галина Богданівна

СТОПІТЕЛІНГ ЯК УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Концепція Нової української школи передбачає перелік десяти ключових однаково вагомих та взаємопов'язаних компетентностей, яких діти набувають під час вивчення різних предметів на кожному із етапів освіти. Вони здатні забезпечити особисту реалізацію та життєвий успіх індивіда впродовж життя.

Спільними для всіх компетентностей є вміння: «читати і розуміти прочитане, висловлювати думку усно і письмово, вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення, конструктивно керувати емоціями та застосовувати емоційний інтелект; критичне мислення; здатність логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити та співпрацювати в команді» [1].

У рамках запровадження згаданого підходу, вважаємо доцільним з'ясувати питання формування мовної та мовленнєвої компетентностей. **Мовна компетентність** охоплює практичне володіння українською мовою, що передбачає засвоєння її лексичного складу, граматичної системи, знання мовних норм і правил сучасної української літературної мови та їх дотримання в усному й писемному мовленні. Вона передбачає свідоме й доречне використання мовних засобів у процесі мовленнєвої діяльності. **Мовленнєву компетентність** трактуємо як

здатність ефективно застосовувати мовні засоби для формування висловлень і створення текстів, дотримуючись при цьому норм усного та писемного мовлення.

Метод сторітелінгу – один із найефективніших і найприродніших способів розвинути згадані компетентності та виробити базові вміння, якими мають володіти вихованці й вихованки НУШ. Термін, хоч і належить до англізмів, проте має місце і в українському педагогічному вжитку, увібрав у себе все надбання багатовікової вчительської практики.

Сторітелінг (від англ. *story* – «історія» та *telling* – «розповідати») – це дієвий комунікативний метод, що полягає в передачі інформації через оповідання змістовних, емоційно забарвлених чи повчальних історій, у яких діють як реальні, так і вигадані персонажі. Інтегрує психологічні, управлінські та інші аспекти впливу на аудиторію, забезпечуючи не лише ефективне донесення повідомлення, а й стимулювання цільової дії з боку реципієнтів і реципієнок, що сприяє досягненню високих результатів у навчанні, кращому взаєморозумінню й самопізнанню. Методика була розроблена й апробована на практиці Девідом Армстронгом [4], керівником транснаціональної компанії *Armstrong International*.

Зауважимо, що цей інструмент розвитку мовлення враховує особливості вікового сприйняття дітей і підлітків, роблячи навчання доступним і цікавим для школярів та школярок молодшої, середньої та старшої шкіл, що за правильного застосування стає адаптивним і ефективним інструментом у руках професійного вчителя чи вчительки. Особливо цінними матеріалами в цьому контексті для нас залишаються сюжетні оповідання В. Сухомлинського, насичені глибоким життєвим змістом і орієнтовані на формування національно свідомої і духовно багатой мовної особистості. Василь Олександрович активно послуговувався методикою сторітелінгу у своїй практичній діяльності ще в другій половині ХХ століття. Він акцентував увагу своїх сучасників та сучасниць на силі слова, що лежить в основі аналізованого методу: «Мистецтво впливу особи вихователя на колектив вихованців полягає в тому, щоб, говорячи про будь-який предмет, він доторкався до сердець конкретних вихованців, пробуджував у них думки й тривоги

про самих себе і, зрештою, приводив до найживотворнішого джерела виховання – прагнення» [3, с. 595].

У науково-педагогічному доробку В. Волканової, В. Кодчик, В. Стасенко, І. Романюк, Н. Воротньої, О. Казачінер та О. Фоменко представлено різноманітні підходи до впровадження інноваційних освітніх технологій, у межах яких також опосередковано висвітлюється метод сторітелінгу. Водночас, О. Буковська, О. Казачінер, Г. Клочек, О. Ніколаєнко, К. Крутій та Ю. Кулінка детально аналізують механізми інтеграції сторітелінгу в освітній процес загальноосвітньої школи.

Аналіз науково-педагогічних джерел показав, що розглянутий метод не можна зарахувати до нововведень педагогіки, але це не вичерпує перспектив його подальшого дослідження. Ця методика цікава, продуктивна, випробувана часом, формує затребуванні сучасністю компетенції й вміння, є актуальною під час навчання усіх предметів, зокрема й української мови. Саме на них учні активно працюють із текстами, розвивають мовлення, вчать грамотно, логічно та емоційно виразно формулювати свої думки, а сторітелінг якраз і стимулює ці процеси.

«Педагогічний сторітелінг може бути класичний, активний і цифровий. Класичний сторітелінг – реальна життєва ситуація (або вигадана історія), що її розповідає вчитель/вчителька. Активний – сприяє переданню вже засвоєних і нових знань. Цифровий сторітелінг, у якому оповідь історії доповнюють візуальним супроводом (відео, скрайбінг, mind-тар, інфографіка). Метод сторітелінгу виконує мотиваційну, наставницьку, освітню, розвивальну та виховну функції» [3, с. 57].

Дослідники виділяють сім видів цього методу (усі вони належать до педагогічного сторітелінгу): «культурний, соціальний, дружній, особистий, сімейний, міти і легенди, містичні історії» [3, с. 56].

Складно недооцінити потенціал сторітелінгу в процесі навчання української мови. Для досягнення високої педагогічної ефективності його застосування вимагає чітко структурованого планування кожного етапу уроку. Доцільно

виокремити три етапи: «підготовчий етап, використання сторітелінгу на уроці, рефлексія» [3, с. 59].

Підготовчий етап включає:

- аналіз доцільності використання сторітелінгу;
- добір або укладання історії відповідно до навчальної мети, вікових особливостей, національно-культурного контексту та складності матеріалу;
- проєктування уроку: визначення мети й завдань, добір вправ для практичного застосування почутого, планування часу;

Другий етап «**використання сторітелінгу на уроці**» орієнтований на сприйняття мови органами слуху, тому його впровадження варто вибудувати у три етапи:

- до прослуховування;
- під час прослуховування;
- після прослуховування [3, с. 60].

Як підготовку до прослуховування доцільно використовувати мотиваційні запитання, прогностичні твердження й лексичні підказки, які допомагають учням і ученицям передбачити зміст історії. Ефективними є візуальні матеріали (наприклад, презентації з ілюстраціями), що активізують уяву і будуть близькі поколінню доби діджиталізації. Під час прослуховування основне завдання вчителя/вчительки – забезпечити розуміння змісту. Досягнути цього допоможуть невербальні засоби: міміка, жести, інтонація. Після прослуховування історії слід використати вправи на розвиток мовленнєвої компетентності. Наприклад, можна проєкспериментувати з молодіжним сленгом, підібравши українські синонімічні відповідники до слів «кринж» (іспанський сором), вайб (атмосфера), треш (щось непутнє), пруфи (докази), чил (розслаблення), жиза (життєво) і т. д. та інтегрувати їх у власну історію. Таке завдання сприяє суттєвому збагаченню словникового запасу, підвищенню точності й виразності мовлення, а також розвитку мовленнєвої компетентності. Крім того, ця вправа буде ефективною для закріплення знань про окремі мовні частини та розвитку мовної компетенції.

Рефлексійний етап не підсумовує роботу, але виводить її на новий рівень. Він сприяє всебічному розвитку дитини з урахуванням вікових та психологічних особливостей, активізуючи уяву, пам'ять, увагу, мовлення й спостережливість. Природну мотивацію забезпечує інтерес до історій, особливо казкових, що заряджають позитивними емоціями, які є важливими в часи російсько-української війни.

Рисунок 2. QR-код до серії історій «Шейла – берегиня мовних знаків»

Ви можете перейти за покликанням для перегляду створеного нами прикладу застосування сторітелінгу у вигляді серії історій «Шейла – берегиня мовних знаків», що стане в пригоді на уроках української мови (Рис. 1).

Отже, метод сторітелінгу на уроках української мови сприяє формуванню комунікативної, мовної та мовленнєвої компетентностей, створенню умов для максимального виявлення ініціативи й творчого потенціалу учнів та учениць.

Список використаної літератури

1. Концепція Нової української школи – Київ : МОН України, 2016. URL: <https://mon.gov.ua/tag/nova-ukrainska-shkola?&tag=nova-ukrainska-shkola> (дата звернення: 05.04.25).
2. Мехедок І. О. Сторітелінг у дії: приклади практичного використання на уроках української мови та літератури. *Українська мова та література*. Київ, 2020. № 5. С. 54–63
3. Сухомлинський В. О. Особа вчителя, педагогічний колектив і колектив вихованців. Вибрані твори в 5 т. Київ, 1977. Т. 1. 597 с.
4. Armstrong D. Managing by Storying Around: A New Method of Leadership. Danvers : Crown Business, 1992. 249 p.

Новак Христина,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник: доктор філологічних наук, професор
Лановик Мар'яна Богданівна